

BUITEN

7^E JAARGANG N^O. 49.

ZATERDAG 6 DECEMBER 1913.

Foto C. Steenbergh.

STADSGEZICHT BIJ DE MAREKERK TE LEIDEN.

STADSGEZICHT BIJ DE MAREKERK TE LEIDEN. ILLUSTR. BLZ.	583
DE STERRENHEMEL IN DECEMBER, DOOR A. A. N.	584
DE ZONNEVROUW, DOOR GASTON LEROUX (23). BLZ. 584 EN 593	
HET KASTEEL EYSDEN, (SLOT), DOOR S., GEILL. BLZ. 586—589	
DE HAND, DOOR JEANNE REYNEKE VAN STUWE	586
BORNHOLM, (SLOT), DOOR CH. VAN HERWERDEN	588
DE JACHT OP „SOERENSCH E DAGHUURDERS”, DOOR G. A. EVERS. GEILLUSTREERD.	590—592
SINTERKLAAS, (GEDICHT), DOOR M. COHEN JR.	592
ZANDKASTEEL, GEILLUSTREERD	593
CHANTELOUP. PORTRET.	594
HET RATTENVANGER-HUIS TE HAMELN. ILLUSTRATIE	594
OPGRAVINGEN IN DE NABIJHEID VAN DE PYRAMIDEN. ILL.	594

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie” of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten.” Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

DE STERRENHEMEL IN DECEMBER.

HET volgende overzicht geeft de stand der Sterrenbeelden in den vóórvond (omstreeks 8 uur):
Zenith: Andromeda, Cassiopeia, Perseus;
Noorden: Groote en kleine Beer, Draak;
Noordoosten: Giraffe;

Oosten: Kleine Hond, Lynx, Orion, Tweelingen, Wagenman;
Zuidoosten: Stier;
Zuiden: Driehoek, Eridanus, Ram, Visschen, Walvisch;
Zuidwesten: Pegasus, Waterman;
Westen: Arend, Dolfijn, Hagedis, Lier, kleine Paard, Pijl, Vos, Zwaan;
Noordwesten: Cepheus, Hercules.

De *Melkweg* loopt te 8 uur door het Zenith, van Oost naar West. Hoewel hij op maanvrije nachten ook in de sterrenbeelden Perseus, Wagenman, Tweelingen en Eenhoorn zeer goed zichtbaar is, zijn hier toch lang niet zoo heldere plekken te vinden als in den Zwaan en in den Arend, welke sterrenbeelden echter nu al wat laag staan.

De prachtige *Wintersterrenhemel* levert om 10 uur als ook *Sirius* hoog genoeg is geklommen, een luisterrijk schouwspel op, nog verrijkt door de gele planeet *Saturnus*, in den Stier, en den rooden *Mars* in de Tweelingen, die beide nu de ster *Capella* in helderheid overtreffen.

Algol minima zijn waarneembaar: den 3^{en} December te 6 uur, den 17^{en} even na middernacht, den 20^{en} te 10 uur en den 23^{en} te 7 uur. De veranderlijke ster *Mira Ceti* is nu in haar minimum, en alleen in niet al te kleine kijkers goed waarneembaar. De haast nog merkwaardiger ster γ van den Zwaan, ook wel *Mira Cygni* genoemd, heeft de vorige maand haar maximum gehad; zij was toen als ster der grootte 5.5 in een binocle zichtbaar; scherpe oogen zullen haar misschien ook zonder optische hulpmiddelen hebben gezien, maar heel zeker is dat niet. De ster is vrij sterk rood getint, en dan schat het bloote oog altijd veel zwakker, in vergelijking met de minder roode sterren van de omgeving, dan een binocle. Voor het bloote oog zal γ Cygni half November niet veel helderder geweest zijn dan de sterren, die aan de grens van zichtbaarheid staan.

Van 9 tot 13 December zijn er in den nacht vallende sterren te verwachten, die naar hun straalpunt in de Tweelingen *Geminiden* heeten.

Den 11^{en} herhaalt zich het merkwaardige verschijnsel van 20 September: de maan bedekt omstreeks 10 uur de bekende sterrengroep der *Pleiaden*; in de N. R. Ct. van 20 November gaf ik ten onrechte op, dat de bedekking te middernacht plaats zou hebben.

Den 22^{en} December bereikt de zon het *wintersolstitium*, aldus genoemd, omdat de zuiderdeclinatie der zon (d.i. haar afwijking ten Zuiden van den evenaar) de grootste waarde bereikt, tot staan komt en vervolgens gaat verminderen. De zon wendt zich op haar loop tusschen de sterren door weder naar den evenaar toe, welk wenden tot de termen *Sonnenwende* (= solstitium) en *tropen* (= keerkringen) aanleiding heeft gegeven. Elken dag staat de zon na 22 December iets hoger in het Zuiden, en de dagen lengen tevens. De kortste dag duurt ten naaste bij 7 uur en 35 minuten, de langste nacht derhalve 16 uur en 25 minuten. Het is van belang op te merken, dat de langste dag (21 Juni) 16 uur en 45 minuten, de kortste nacht derhalve 7 uur en 15 minuten duurt. Het verschil van 20 minuten, dat zich hier voordoet, hebben wij te danken aan het feit, dat wij zoowel bij zonsopkomst als bij -ondergang 5 minuten langer zonlicht genieten dan zou volgen uit de lengte van den dagboog, door het middelpunt der zonschijf afgelegd. De straalbreking in den dampkring maakt dat wij ongeveer 5 minuten voordat dit middelpunt in den horizon gezien wordt al het eerste segmentje der zonschijf zien opkomen.

Op een tweede eigenaardigheid, onregelmatigheid als men wil, in de zonsopkomst en -ondergang, wees ik al herhaalde malen. De 22^e December is de kortste dag, maar reeds den 13^{en} gaat de zon, op de klok afgelezen, zoo vroeg mogelijk onder (te 3 uur 44 min.), en eerst den 31^{en} komt zij zoo laat mogelijk op (te 8 uur 14 min.). Natuurlijk wordt half December ook de zonsopkomst vervroegd, na Kerstmis de ondergang vertraagd waargenomen, en, daar wij uitteraard meer op den zonsondergang dan op de opkomst letten, krijgen wij half December een heel sterken indruk van het vroeg invallen der schemering, en valt ons reeds kort na den 22^{en} December het lengen der avonden op. Dit alles, als men de klok raadpleegt, en de oorzaak is dan ook te zoeken, zooals ik reeds meermalen aantoonde, in de *tijdsvervalsing*. De zon is begin November een kwartier bij de klok vóór, omstreeks Kerstmis op tijd, en geraakt tegen half Februari een kwartier achter. Men vergelijke *Buiten II N. 1* en 49, VI N. 49.

Mercurius is in het begin van December als morgenster onder vrij gunstige omstandigheden waarneembaar. Den 10^{en} bedraagt de Westelijke elongatie 21°; de planeet komt dan eenige dagen lang bijna twee uren vóór de zon op.

Venus en *Jupiter* zijn niet of nauwelijks zichtbaar. *Mars* wordt, nu de oppositie in aantocht is, aldoor helderder; de schijf neemt in December van 13" tot 15" toe. Op haar Westwaarsche beweging zal de planeet in den vroegen morgen van den 14^{en} December dicht boven langs de ster 4^e grootte γ Geminorum gaan. De afstand bedraagt dan iets meer dan 5', zoodat planeet en ster in het veld van een kleinen kijker een mooi paar zullen vormen.

Saturnus staat den 7^{en} December in oppositie met de zon, in het sterrenbeeld Stier. A. A. N.

DE ZONNEVROUW

door GASTON LEROUX.

(23)

(Geautoriseerde vertaling)

DERDE BOEK.

HIJ ijde naar den kant, waar de processie werd opgesteld en naderde zoo dicht mogelijk. Hij was echter gedwongen, achter de breede rijen Indianen te blijven, die saamgepakt waren langs den weg, dien de stoet volgen zou. Van de plaats af, waar hij stond, kon hij echter alles heel goed zien.

De kolom verrees midden in een grooten steenen cirkel, en was versierd met festoenen van bloemen, loover en vruchten. Er boven op stond een gouden troon. Deze troon was uitsluitend voor de zon bestemd. 1). Sedert eeuwen was hij niet meer gezien, en daareven was hij uit de onderaardsche gangen te voorschijn gehaald.

Urenlang moest Raymond daar in de menigte wachten en hij had al zijn lichaamskracht nodig om zich door de luidruchtige, woeste menigte niet te laten wegdringen. Huascar was reeds lang niet meer in de nabijheid. De priesters, welke zwijgend rond de pilaar kuierden, leken Raymond toe, op het middaguur te wachten.

Eindelijk kwam Huascar weder te voorschijn. Thans droeg hij een gouden helm, die schitterde als de zon zelve. Naar den troon der zon gewend, bleef hij staan wachten, eenige seconden lang. Daarop riep hij in het Aimara, en overal rondom werd dit geroep weerkaatst: „Onze God is in zijn heerlijken glans op de zuil gezeten”. En als hij nog een paar seconden had gewacht, klapte hij in de handen en men zette zich in beweging. De god was bevrijd, dat wilde zeggen: nadat hij zijn volk had bezocht, vervolgde hij zijn weg langs den hemel. En het volk, zijn volk op de aarde, volgde hem: van het oosten naar het westen volgden ze hem.

Het eerst zette de heilige stoet zich in beweging. Huascar ging voorop. Dan volgden eenige honderden priesters, welke eenvoudig gekleed waren, en zingend voorwaarts trokken. Hun taak was honderdtal lieden, gehuld in mantels van rood-en-wit-geblokte

stof. Bij hun aanblik ving het volk aan te roepen: „les amautas, les amautas” („de wijzen, de wijzen”). Daarna verschenen lieden in witte drachten; zij droegen zilveren knotsen en koperen hamers op den schouder; men noemde hen de „dorpelwachters van het koninklijk paleis”. Op hen volgden de lijfwacht en het gevolg van den vorst, lieden in azuurblauwe livreeën, overdekt met schitterend gouden belegsels; daarna kwamen de edelen, herkenbaar aan hun reusachtige oorbellen.

De gansche stoet daalde van den *Sacsay-Huaynam* zoo allengs naar de vlakke, en het was thans de draagbaar met den dubbelen gouden troon, die nader kwam, onder de oogen van het geestdriftige volk. Duizenden kelen juichten bij den aanblik, en naarmate de draagbaar naderde en men de twee figuren op den troon onderscheiden kon, werden meer kreten vernomen van eerbied voor den dooden vorst en van haat tegen het jongemeisje aan zijn zijde, de afstammeling van het vervloekte ras der Veroveraars, die men nu aan de godheid offeren ging. „*Muera la Coya! Muera la Coya!*” („Ter dood de Koningin! Ter dood de Koningin!”).

Maria-Theresia leek naast den dooden koning zelve wel een doode. Ze wiegde zacht op de maat der stappen van de edellieden, die de draagbaar torsten. Zij was doodsbleek, en geleek een marmeren beeld zooals zij daar zat met den kleinen bleeken knaap aan de borst gekneld, een Mariabeeld met een Jezuskind.

Men had hen beiden, voor zij de *Gangen van den Nacht* verlieten, de kleederen van vleermuisvel uitgetrokken, en hen bekleed met de tuniek van schapenwol, zoo fijn en zoo glanzend als klare zijde. De twee *mammacona's*, die sterven moesten, kwamen dadelijk achter de draagbaar aan. Hare hoofden waren geheel bedekt met de zwarte sluiers. De andere *mammacona's* en de tempelwachter werden niet in den stoet gezien. Eindelijk werd de optocht besloten met een compagnie Quichua-soldaten, die met het geweer op den schouder, op de tonen van een marsch voortstapten. De *quenya*-spelers, die deze marsch floten, kwamen achteraan.

De tegenstelling tusschen dezen antieken stoet en dat groepje moderne soldaten was niet onaardig, doch de eenige die ervan had kunnen genieten, oom Ozout, was niet onder de toeschouwers.

Niet zoodra had Raymond Maria-Theresia bemerkt of hij werd als een razende. Door de opeengepakte menigte dringen, kon hij niet. Dus was hij teruggeijld naar de stadspoorten, waar hij zich wilde opstellen aan den weg, zoodat de optocht dicht langs hem henen moest gaan. Nauwelijks had hij echter de laatste treden bereikt van den heuvel *Qquisillo Hungu-Ino*, of het aanstroomende volk belette hem, verder te gaan. Onmogelijk werd het hem door te dringen door de menigte, die met opgeheven gelaat liep in de richting der *Sacsay-Huaynam*, waar op een der hooge torens een man verscheen, een priester, wiens roode mantel wonderlijk afstak tegen het helle blauw van den hemel.

Deze priester begon met een zeer luide stem nu het verzamelde volk toe te spreken.

Raymond herkende den rooden monnik, die op den steen te Cajamarca gepredikt had. Hij vernam thans wie die man was, want om hem henen, mompelde men: „de groot-officier der *quipucamyas* 2). En de menigte kwam allengs tot staan, en vanuit de hoogte van den toren klonk luider en wilder de stem. Ze sprak van de heerlijkheid in vroeger tijden, van den dag, waarop de Vreemdeling gekomen was in deze zelfde vlakke, de Vreemdeling met zijn duivelsch leger. Evenals thans zond ook de Zon haren schijn over de vorstelijke stad, waar zooveel altaren tot hare vereering waren opgericht. Ontelbare gebouwen, thans allen door den vervloekten vreemdeling verwoest, bedekten met hun sneeuw-witte muren een groot gedeelte der valleien en de hellingen der bergen. In zijnen schrik om den moord op den goddelijken Atahualpa, was het volk hier zijnen nieuwen heer tegemoet gegaan. En met ontzetting hadden zij de soldaten aanschouwd, wier krijgsbedrijven tot in de verste hoeken van het rijk jammerend besproken waren. Vol verbazing hadden ze hunne blinkende wapens gezien, en met weergaloos verwoondering hadden ze hunne gezichten bemerkt, welke zoo blank waren, dat men hen voor de ware kinderen der zon houden zou. Met een gevoel van geheime vrees hadden ze geluisterd naar het trompetgeschetter, dat zoo schel, en het hoefgeklop der paarden, dat zoo dof door de straten hunner stad weerklonk 3). Het volk der Inca's begreep toen nog steeds niet, wie de vorst was over het land, want de veroveraar voerde Manco, den afstammeling des Konings, met zich, en elk zijner bevelen geschiedde in Manco's naam. Doch wanneer dien avond de zon achter de bergen was neergedoken, wist men dat het roemvol rijk der Inca's had opgehouden te bestaan.

— „Dit is echter niet waar!” hernam de stem, — „want de Zon bestraalt nog steeds zijne kinderen; want de Andes richten hunne toppen nog altijd tot in den hemel opwaarts; want Cuzco, de navel der wereld 4), siddert nog steeds bij het geluid der stem van hare heilige priesters; want de *Sacsay-Huaynam* en de *Intihuatana* staan beide nog overeind in de vlakke; want aan den voet der heilige muren ziet men heden nog den goddelijken stoet van het Interaymi-feest voorbijtrekken”.

Bij deze laatste woorden zette de optocht zich weder in beweging en waarlijk, indien de troep Quichua-soldaten er niet aan deel genomen had, zou men gemeend hebben dat daar een plechtigheid van voor vier eeuwen plaats had.

Raymond was overal gebotst op de ontzagelijke menigte, en hij wanhoopte reeds, nog ooit Maria-Theresia te benaderen, als hij eensklaps den zonderlingen grijsaard van daareven weder voor zich zag.

— Wat zoek je? Een goede plaats? vroeg Orellana hem, — kom mee, en ik zal je mijn dochter eens laten zien. Ik ken Cuzco beter dan de Inca's. Kom maar mee! Kom maar mee!

En nogmaals liet Raymond zich door den gek den weg wijzen. Hij had wel begrepen, dat die man hem zeer goede diensten bewijzen kon, en daar de grijsaard dezelfde wenschen koesterde als hij, namelijk Maria-Theresia zoo dicht mogelijk te naderen, volgde hij hem weder gewillig.

Orellana voerde hem langs het ravijn Huatanay, waarover de door de conquistadors gebouwde bruggen nog liggen, de stad wederom binnen. Langs korte zijwegen wisten zij al spoedig zich tamelijk ver van de menigte te verwijderen. Zoo trokken zij om den reusachtigen muur, den *Hatun Rumioc* 5), die zonder weerga in hechtheid en grootte is in de gansche wereld. Zij kwamen voorbij het *Calcaurpata*, waarvan de overlevering zegt, dat het het paleis was van den eersten Inca-koning, Manco Capac zelve, die de stad Cuzco stichtte. Dan daalden zij af naar de *Plaza principal*, door de Inca's voorheen en ook thans nog, de *Huacaypata* genoemd. Om dit gebouw te bereiken, moesten de mannen door het Huis der Zonnemaagd, (het *acca-Huasi*), waar de kinderen van de vorstelijke familie, van hun achtste jaar af, onder de hoede der *mammacona's* 6) leefden.

Vijftien honderd jongemeisjes, aan den dienst der hoogste godheid gewijd, en daarom Zonnemaagden geheeten, worden daar afgezonderd voor den Inca-koning, en wanneer ze den huwbaren leeftijd bereikt hebben, brengt men haar in den harem.

Orellana wees met een gemeenzaam gebaar de muren, kamers en binnenplaatsen aan, en gaf de noodige verklaringen. Zulks te doen was zijn dagelijksch werk. Raymond duwde hem driftig voort, doch de oude man suste hem met te zeggen: „Kom, we hebben tijd in overvloed. Je zult mijn dochter te zien krijgen, en van zoo dichtbij, dat je met haar zult kunnen spreken. Sta nu stil, en luister eens naar het fluiten op de *quenya's*. De stoet heeft op het oogenblik nog niet eens *San Domingo* bereikt, dat bovenop de muren van den Zonnetempel gebouwd is. Ik heb nog nooit een bezoeker hier gebracht, die zoo onverschillig was als jij. Weet je dat dit oude klooster van de Zonnemaagden nog altijd door de deugden en het gebed bewoond wordt? De Christenen hebben er een klooster van gemaakt, gewijd aan de H. Catharina”.

Raymond liep vooruit, naar den kant, vanwaar hij de geluiden van een naderenden stoet vernam. De ander echter holde hem achterna, en schreeuwde: „Betaal me dan tenminste eerst!”

Raymond wierp hem een handvol centavos toe. De grijsaard raapte ze op.

Wanhopig omdat hij meende zijn tijd met den ouden man verbeuzeld te hebben, ijld Raymond naar het hoofdplein. Daar gekomen botste hij opnieuw op de ondoordringbare menigte Indianen. In zijn verwarring deed het hem goed, opnieuw Orellana terug te zien. Deze trok hem bij een punt van zijn mante, uit het gedrang weg. „Zoo kom je niet verder”, zei de grijsaard — „blijf liever bij mij. Door een geheimen onderaardschen gang zal ik je brengen tot aan den tempel van Venus, die de Indianen *Chasca* noemen. (*Chasca* beteekent: de jonkman met lang golvend haar). Ik zal je boven op den hoogsten steen van dien tempel brengen. Kom mee”. Orellana nam Raymond bij de hand, bracht hem in een onderaardsch gewelf, en klom daar een ontzaglijk hoogen trap op. Zij kwamen nu werkelijk uit op den hoogsten steen van een tempeldak, hetwelk het hoofdplein bestreek. Vandaar konden zij voortreffelijk alles zien, de plechtigheid, den optocht en het toestroomende volk, want alle straten mondden op dat plein uit.

De tempel, op welks dak zij nu stonden, was er een van de zeer vele, welke vroeger den Zonnetempel omringd hadden, — als die van de Maan, de Sterren, den Regenboog, den Bliksem en den Donder, — en welke thans in gedeelten verhuurd waren als magazijnen, werkplaatsen en stallen.

Zoo ver naar voren hangend, dat hij was omlaaggestort, zoo de oude man hem niet vastgehouden had, keek Raymond de straat in. Maar hij zag den draagbaar met den gouden troon nog niet. De eerste groep van den optocht hield een ommegang rond de plaats, in de volgorde als bij het vertrek uit den *Sacsay-Huaynam* voorgeschreven was. De vele dienstdoende priesters hadden de menigte teruggedrongen, en het was een wijle een weinig rustiger op het plein. Plotseling echter wierp het volk zich ter aarde, en stiet een luid geklaag en vreemde kreten uit. De gouden draagbaar verscheen en koning Huayna-Capac vertoonde zich na eeuwen wederom in de stad, waarvan hij eens de beheerscher was, op het heilige plein, waar de zuilen van de dag- en nacht-evening omhoog rezen, voor den tempel van de Zon.

(Vervolg op blz. 593 van dit nummer).

1) De tijd der dag- en nachtevening werd door de Indianen met geestdrift gevierd. Het waren indrukwekkende feesten, waarbij men vruchten en bloemen offerde. Dit tijdstip diende ook als uitgangspunt voor alle berekeningen van feesten en godsdienstgebruiken. De Spanjaarden vernielden door het geheele land al deze kolommen, zeggend dat ze toch tot niets anders dienden dan tot afgoderij.

2) *qui pu camyas* = bewakers der Historie.

3) De intocht van Pizarro had plaats op 15 November 1533. De beste beschrijvingen ervan zijn het verhaal van Pedro Sancho en de brieven van de magistraten van Xaura, die door Prescott gevolgd zijn.

4) „Cuzco” beteekent woordelijk „navel”.

5) Wat zeggen wil: uit eenen grooten steen gemaakt.

6) *Mammacona's* beteekent moeders-onderwijzeressen.

KASTEEL EYSDEN. GEZICHT OP DE STALLEN.

HET KASTEEL EYSDEN.

(Slot).

IN den gang vonden wij temidden van een groot aantal bezienswaarde zaken, een afbeelding van een spreij, uit echte kant vervaardigd. Deze afbeelding, welke in een lijstje, met een glasruitje ervoor, aan een gangmuur hangt, is vrij wat curieuzer dan men zoo oppervlakkig haar beziend, zou meenen. Immers deze spreij werd bij de geboorte van prinses Juliana door de Eysdenaars, die, afgescheiden van anderen een present wilden geven, aan de koningin aangeboden.

Langs een sierlijk bewerkte trap geraakt men in de corridor. Die is als een breede, lange zaal, welke rondom het geheele binnenplein heen loopt. Het licht, dat door een enorme groep vensters hier binnenvalt, is zeer sterk en draagt niet weinig bij tot den bekoorlijken aanblik van dit intérieu. Het uitzicht, van daar uit, op de tuinen, het park, de orangerie en opene gedeelten der omgeving is verrassend.

Van de slaapvertrekken op deze verdieping bezochten wij het merkwaardigste, de „chambre de l'évêque” genaamd. Dit vertrek is ook al van een buitengemeene voornaamheid met het helder gelakte en rijk-overtrokken Empire-ameublement, de ongewone prachtige gordijnen, den glanzenden parketvloer. Dit appartement wordt door den graaf en de gravin als slaapvertrek gebezigd.

In een kleine kamer daarnaast vonden wij een aardige oude kiek uit 1880 van het kasteel met den tegenwoordigen heer en zijne gemalin erop.

Nog wachtte ons een verrassing in een klein vertrek, de spreekkamer genaamd. In deze kamer vonden wij een gansche verzameling van belangwekkende zaken, op de familie de Geloës en hare voorvaderen betrekking hebbend. Zoo is er in de eerste plaats een oude, op linnen gewerkte oorkonde — eene joyeuse entrée — aangeboden aan een voorvader van den tegenwoordigen graaf bij zijne benoeming tot burgemeester van Luik in 1774. Wij zagen daar ook een paar merkwaardige antiek lederen emmers, door de Luiksche brandweer aan hunnen burgemeester aangeboden. Van alles wat dit kleine vertrek aan interessants bevatte, u te verhalen, zou mij te ver voeren. Ik wil u echter van nog één curiosum vertellen. In een groote lijst prijkt een op zijde geschilderde luchtballon, waarop geschreven is „Vive Dandelot”. Deze ballon is het contereitsel van eene werkelijke ballon, die de Maastrichtenaars oplieten ter eere van de overgrootmoeder van den tegenwoordigen graaf, de Gravin d'Andelot, bij gelegenheid van haar huwelijk met graaf Guillaume de Geloës. Onder

deze afbeelding staat het volgende niet onaardige vers geborduurd:

Vive Dandelot!

Ce grand nom brille sur la terre,
L'on connaît ses exploits fameux,
Chacun l'admire et le révère,
Je pars en informer les cieux.

Dit was een aardig besluit van de reeks merkwaardige zaken, welke wij dien dag op het zoo prachtige kasteel zagen. Met een welgemeend woord van dank namen wij afscheid, en zochten de kleine vriendelijke statie van Eysden op, om ons naar Maastricht en zoo weer huis toe te begeven.

S.

DE HAND.

DE groote hooge kamer was halfduister gemaakt, doordat alle marquisen voor de vier ramen waren neergelaten, en zelfs de overgordijnen bijna dicht geschoven. Op de sofa, onrustig heen en weer woelend, lag Theodoor. Zijn adem ging snel, en telkens verlegde hij zijn hoofd, terwijl hij nu en dan een woord mompelde, of een zwaren zucht slaakte.

— Heb je weer koorts? vroeg zijn broer, die hem was komen bezoeken, bezorgd. In de donkerte, waaraan hij allengs gewend was geraakt, kon hij nu de bleekheid en de wanhopige uitdrukking zien van Theodoor's gezicht, en het vreeselijke, dat Theodoor zoo veel mogelijk voor ieder verborgen hield: dat aan den rechterarm de hand ontbrak....

Arme jongen.... het schokte hem in zijn borst, als hij den sterken, robuusten, gezonden, altijd opgewekten sportsman Theo daar machteloos liggen zag, neergeworpen door het lot, en zóo radeloos, alsof hij zich onder dezen slag nooit weer oprichten zou. Het was ook inderdaad iets ontzettends, om door een bruto auto-ongeluk, waarbij alle andere inzittenden gespaard waren gebleven, zoo noodlottig te pas te komen, dat hem een der handen geheel verbrijzeld was, en afgezet had moeten worden. Nog wel de rechterhand.... En Theo was er de jongen niet naar, om lijdelijk te berusten; toen hij, na uit de chloroform-narcose te zijn

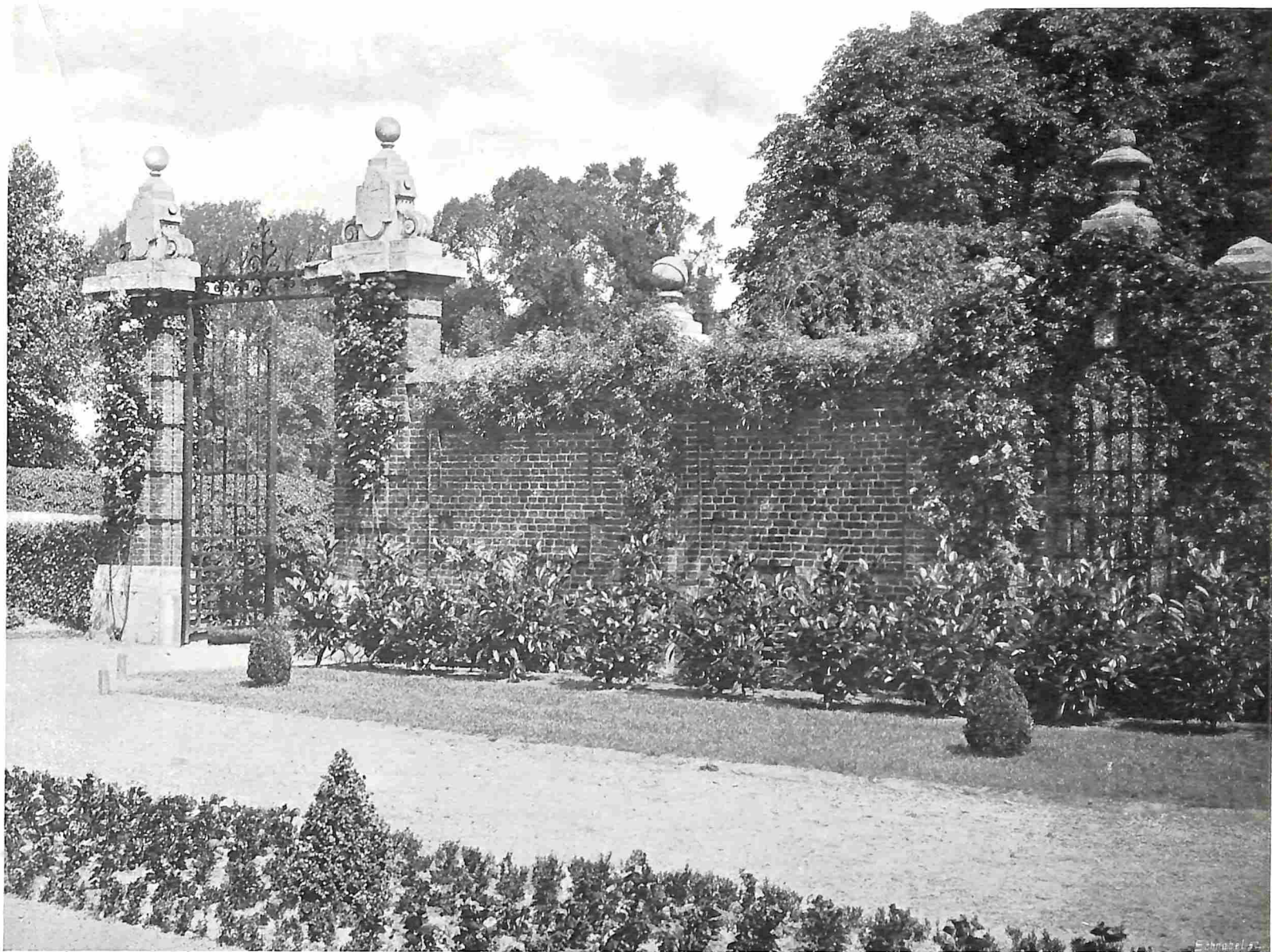

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL EYSDEN. BIJ HET TUINHEK.

ontwaakt, bemerkte had, dat men zijn hand had geamputeerd, had hij het uitgeschreeuwd van wanhoop en woede; hij verweet den doktoren op hartstochtelijke wijze, hem te hebben verminkt, voor zijn leven ongelukkig gemaakt... en hij had dood gewild... dóód, dood... totdat zij hem met de sterkste verdoovingsmiddelen hadden moeten bedaren. Iedereen had diep medelijden met hem, maar hij kon niet verdragen, dat dit hem werd getoond, hij kon niet velen, dat iemand zijn ongeluk zag; hij sloot zich op in zijn huis; hij wilde niemand ontvangen; en zijn familie maakte zich met reden ernstig ongerust over hem.

Zijn broer Henri, de eenige, die in dezelfde stad woonde, kwam hem dagelijks bezoeken. Maar Theodoor stond hem nauwelijks te woord; Henri vond hem elken dag onveranderlijk liggen op de sofa, in de donkere kamer; hij ging nooit uit, hij sprak met niemand, hij las niet, hij hield zich nergens mee bezig... en Henri vroeg tevergeefs zich af, hoe hij in dezen onhoudbaren toestand toch verandering kon brengen? De manier, waarop Theodoor zich van de buitenwereld hield afgezonderd, waarop hij zich zelfs de vrije lucht ontzegde, was hoogst verderfelijik voor hem. Maar niemand kon hem bewegen, eens uit te gaan, of tenminste de ramen te openen... hij verstikte zichzelf in zijn troosteloze droefheid, en scheen niet anders te willen dan dit...

— Ik geloof, zei Henri, toen Theodoor niet geantwoord had, terwijl hij hem even de hand op het gloeiend voorhoofd legde, dat jij je ziek zal maken op den duur. 't Gaat zoo langer niet. Versta je me, Theodoor? zei hij nadrukkelijk. D'r moet verandering in komen. We willen niet lijdelijk toezien, dat jij je moedwillig...

— Moedwillig! schreeuwde Theodoor, met een woesten vloek. Wat moet ik anders doen! Wat heb ik nog aan m'n leven, ik kan niets meer, niets, ik ben niets meer, m'n toekomst is vernield, ik ben 'n ruïne, ik ben 'n mismaakte, en o, god, o, god, daar is niets aan te doen!

Hij sloeg terug in de kussens, waaruit hij zich even in heete drift had opgericht, en Henri voelde zich innerlijk verweeken van machteloos meegevoel.

— Jongen, zei hij zacht. We weten 't immers wel. Maar je moet, ja, je moet toch leeren berusten.

— Ik kan niet, ik kan niet, kermde Theodoor, en hij lag opeens te snikken als een kind: 't Was beter geweest, als jullie me hadden laten sterven. Barmhartiger, als jullie me in de eerste dagen niet zoo zorgvuldig hadden bewaakt. Dan was 't nu gedaan, dan leed ik niet meer, dan scháámde ik me niet meer, dan had ik rust, rust... dan had ik nu rust...

— Maar denk je dan in 't geheel niet aan ons? Dat wij je niet kunnen missen?

— Ach, jullie, jullie! zei Theodoor ongeduldig. Jullie hebben allemaal je vrouwen en kinderen, jullie eigen zaken en belangen in 't leven, jullie zouden er gauw genoeg zijn overheen gekomen, hoor! Moet ik nu maar, alleen om jullie egoïsme, hier liggen, en me verbijten, dag aan dag, totdat ik gek ben geworden van 't eeuwige tobben en treuren misschien?

Ofschoon Henri diep gegriefd werd door Theodoor's bittere woorden, die, helaas, zooveel waarheid bevatten, voelde hij zich toch eenigszins verlicht, dat zijn broeder tenminste *sprak*. Want Theodoor's hardnekkig, somber zwijgen, had hem dikwijls báng gemaakt...

— 't Is nu 't ergste voor je, begon Henri, omdat 't nog maar zoo kort is geleden. Later wen je er aan.... Er zijn toch zooveel menschen, die zoo iets hebben, jonge officieren, denk eens aan Elinck, wiens been is afgeschoten....

— 'n Been is niet zoo erg als 'n hand, zei Theodoor koppig. Door 't verlies van 'n been word je niet dadelijk heelemaal hulpeloos, zooals dat 't geval is met 'n hand.... je rechterhand.... Kan ik iets doen? Moet ik niet overal in geholpen worden? Ik kan me niet alleen kleeden, ik kan nauwelijks zelf eten, ik kan niets, ik kan niets....

— Kom, als je wou, dan was daar wel iets aan te doen, zinspelde Henri voorzichtig, omdat dit onderwerp Theodoor altijd hevig irriteerde.

— Je bedoelt 'n kunsthand, zei Theodoor, en hij rilde. Stel je voor, altijd zoo'n dor, dood ding aan je lichaam te voelen, te schrikken voor jezelf, voor dat griezellige, — nooit, nooit! En 'n haak is nog erger, veel erger, dan zie je aldoor je verminking, en gruwet ervan.... Nee, 't is 't beste, hier maar stil te blijven liggen.... 't einde zal toch éénmaal wel komen.

— Theodoor, — ik kan je niet zoo hooren praten. Je bent 'n man, draag 't ook als 'n man. Niemand zal ontkennen, dat je ongelukkig, diep ongelukkig bent, maar er kan nog zooveel goeds in je leven zijn. Bedenk, hoeveel voorrechten je hebt boven anderen; je bent rijk, je bent vrij, je kan reizen, je kan van kunst genieten, je kan studeeren, je kan je met politiek bemoeien, of met philanthropie....

— Dat alles kan ik, zeker! zei Theodoor. Maar m'n eigenlijke leven is toch voorbij. Want ik leefde immers van sport. Schermen, zwemmen, golf, voetbal, tennissen, worstelen, paardrijden, — vraag me één tak van sport, waarvoor ik me niet heb geïnteresseerd. Nu moet ik zelfs hulp vragen voor de eenvoudigste dingen. Heusch, 't was maar beter geweest....

— Neen, viel Henri hem in de rede, die krachtiger durfde spreken, naarmate Theodoor kalmer werd. Zoo'n sterk, gezond

mensch als jij, die nog zooveel goed kan doen, mag maar niet zoo opeens van de wereld verwijderd worden. Daar is geen enkele reden toe. 't Leven begint pas voor jou.

— 't Leven.... zei Theodoor. Ik heb me tot dusver vrijwel alleen om sport bekommerd, maar, 't is toch wel waarschijnlijk, dat ik vroeg of laat eens verliefd zou zijn geworden. En nu? Nu zou ik nooit meer 'n vrouw durven naderen.

— Dat is onzin, zei Henri. 't Zou je immers na je huwelijk óók hebben kunnen overkomen? Je hebt veel te goede eigenschappen, je hebt 'n veel te aangenaam uiterlijk, dan dat niet menig meisje....

— Ja, om m'n geld misschien, zei Theodoor bitter. Wie neemt uit *liefde* 'n mismaakte man! Je gruwts immers al, als je me enkel maar *ziet*. Nee, — ik heb met alles afgedaan, — ik heb niets meer te wachten.

Henri zag, dat Theodoor weer prikkelbaar werd, en hij was veel te dankbaar voor dit lang gesprek, dan dat hij het effect door te star doorgevoerde rede- neering zou willen bederven. De ban van zwijgen was nu verbroken, dat was om te beginnen het voornaamste. Later kon hij verder gaan, en Theodoor misschien overhalen, om zich met iets bezig te houden.... want in *dezen* toestand moest verandering komen.

— Dat heb je niet, zei hij, om Theodoor niet te doen denken, dat hij hem gelijk gaf. We spreken daar nog wel 's nader over. Nu moet ik gaan.... tot morgen.

Theodoor, weer terug-gevallen in zijn norsche stilzwijgendheid, bromde nauwelijks iets tot antwoord, verlangend alleen te zijn. En toen Henri zich uit de kamer verwijderd had, draaide Theodoor zich om met een gemelijken zucht. Daar lag hij nu.... een machteloze, nuttelooze.... op nog geen dertigjarigen leeftijd. Anderen begonnen nu pas te leven, vestigden zich in de een of andere betrekking, trouwden.... hij moest met alles afrekenen, eindigen, waar hij nog nauwelijks was begonnen....

Hij keek naar zijn arm, die slap op de sofa lag; de mouw was lang genoeg, om de stomp te bedekken, maar in een wreede behoefte, om zichzelf te pijnigen, en nog ellendiger te maken, dan hij al was, schoof hij die heftig terug, en zag nu den afgeronden arm met het wit-geheelde litteken.... een walg steeg in hem op, hij kreunde, terwijl hij keek.... o, zijn hand, zijn hand....

Voor de sofa, op de panterhuid bewoog zich iets bij het geluid, dat hij maakte. Het was Cceedd, zijn hond, een Welsche terrier, die hem nauwelijks een oogenblik verliet, en die hem in de wanhopigste oogenblikken vaak een soort van afleiding, van troost, had gegeven. Zoo ook nu:

— Cceedd, riep hij zacht.

De hond kwam aanstonds kwispelstaartend overeind, en wipte

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL EYSDEN. HET SLOTPLEIN.

met een lichten sprong op de sofa. Stoeiend wreef hij zijn kop tegen Theodoor aan, en stiet schelle jankblatjes uit van blijde zenuwachtigheid, toen deze even met hem begon te spelen.

— Goed beest, beste jongen.... zei hij, den ruigen, verstandigen kop streelend, jou kan 't niet schelen, hè, dat ik.... nog maar één hand heb, jij grilt niet van me, voor jou ben ik altijd dezelfde.... alleen zou je wel 's graag weer achter me aan rennen, als ik uitreed op Poil-de-Carotte.... maar dat zal niet gebeuren, jongen, nooit meer, nooit meer....

Er werd geklopt.

En opeens veranderde zijn stemming van zachten weemoed weer in een vlag van wilde drift. En toen de knecht, op zijn bedaarde, bedachtzame wijze was binnen gekomen, als altijd bang, te veel te zeggen of te vragen, snauwde hij:

— Waarom kom je me storen? Ik heb niets nodig, ik verlang niets van je, ga weg!....

— Meneer, er is....

— Er is niets, wat mij kan schelen. Ga je weg, of niet?

— Meneer, zei de knecht, zeer rad sprekend, om zijn boed- schap tenminste gezegd te hebben, er is 'n meneer, die niet weg wil gaan. 'n Dokter. Hij kent u, u kent hem, zegt hij. U mag 'm niet wegsturen, zegt hij. Hij wil u helpen.

— Me helpen! zei Theodoor, uitbarstend in een schamperen korten lach. Zeker met 'n „prachtig-vernuftige” kunsthand, ik ken dat, maar ik wil niets van die kwak- zalver weten. Zeg 'm, dat hij *onmiddellijk* vertrekt.

Ondanks dit bevel naderde de knecht toch met het blaadje, waarop het kaartje van den bezoeker lag.

— Als meneer maar 's even wou zien.... En hij las zelf: Dr. Hugo de Veer.

Theodoor luisterde niet.

— Gá,— direct! riep hij rood van woede, heb je me niet verstaan? En zijn veront- waardiging rees tot een zenuwacces, toen achter den knecht een figuur ver- scheen, en een kalme, heldere stem zeide:

— Ik moet je spreken, Theodoor. Ik laat me niet wegsturen, want 't is in *jouw* belang, dat ik kom.

(Wordt vervolgd).

JEANNE REYNEKE VAN STUWE.

BORNHOLM.

(Slot).

TOEN Hammershus als staatsge- vangenis had uitgediend, werd het niet meer onderhouden en verviel. De steenen werden voor andere gebouwen gebruikt, tot in 1822 koning Frederik IV daaraan een eind maakte.

En, gelukkig is dit, want vanwaar men komt, schijnt die ruïne met haar hoogen toren, haar verbrokkelde wallen met ron- deelen, de natuurlijke bekroning, de vol- making van het landschap.

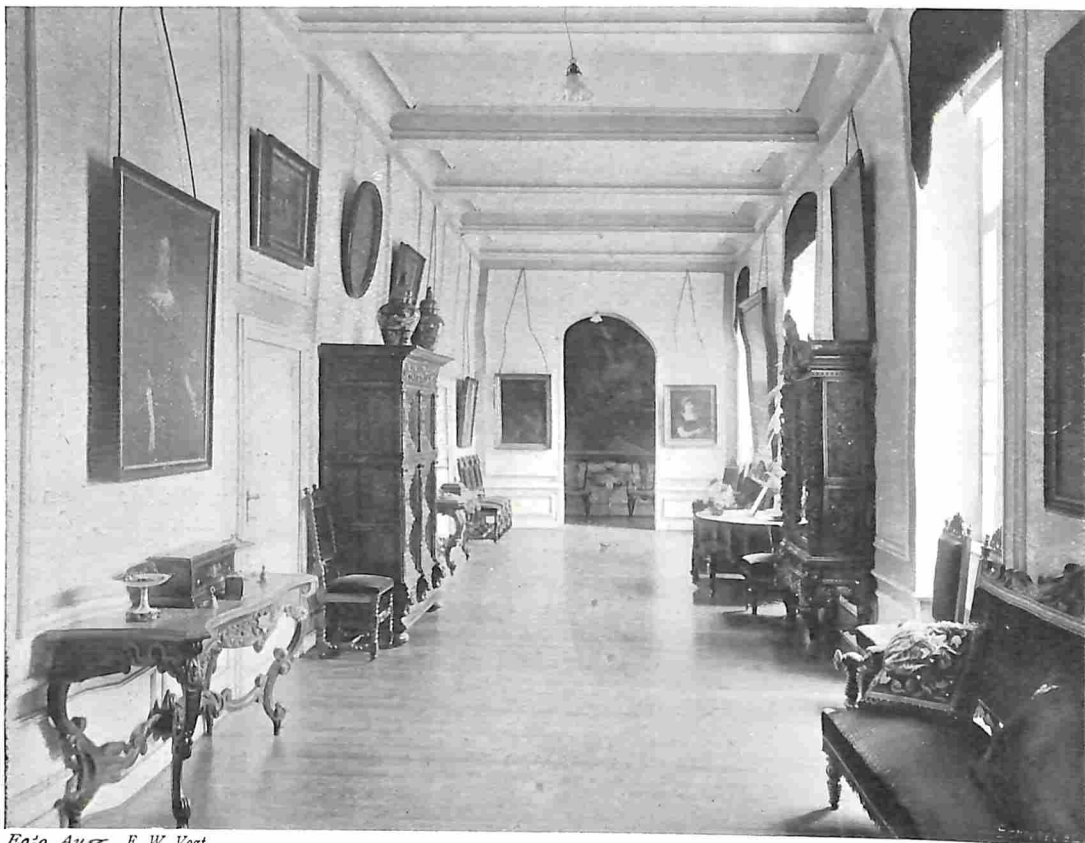

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL EYSDEN. GANG OP DE EERSTE VERDIEPING,

Foto Aug. F. W. Vogt.

KASTEEL EYSDEN. DE VÓORHOF.

Ook is het niet meer noodig dat men steenen vandaar ontvoert: de bodem van Bornholm levert bouwstenen genoeg, niet alleen voor het eiland zelf, maar ook voor vele Noord-Duitsche steden. Over het geheele noordelijk deel van Bornholm zijn op verschillende plaatsen steengroeven, dikwijls met steenhouwerijen verbonden. Ja, in 't uiterste Noordelijk deel zijn uitgestrekte steengroeven en fabrieken, die door een Duitsche firma geëxploiteerd worden.

Ziet men die enorme werken en de vermindering van de rots gedurende slechts eenige jaren, dan begint men te vreezen, dat niet alleen de schoonheid van dit gedeelte, maar het gansche eiland er door lijden zal, indien dit voorgebergte, dat Bornholm een natuurlijke bescherming biedt tegen den N.W. wind, verdwijnen, of van haar noodzakelijke hoogte verliezen zou.

Van meer gewicht nog dan de opbrengst van het steenlichaam is voor Bornholm de vruchtbare aarde, die het bedekt, zijn de rijke korenvelden, soms door weiden afgewisseld, waar de rood-bonte koeien en de mooie paarden, waarvoor Bornholm in vroeger tijd bekend was, grazen. Wandelt of rijdt ge door 't binnenland heuvel op en af, ze strekken zich uit terzijde van u, begrensd door bosch of zee, en boven het golvende koren uit ziet ge op grooten afstand van elkaar het vierkant van stallen en woning, met de naar den hof leidende poort: in het midden: de „bondegaard” (boeren hofstede). De Bornholmsche boeren zijn welgesteld, de uitgestrekte akkers, die ze zelden door menschenhand, meest met machines laten bewerken, zijn hun eigendom. De hofsteden, er zijn er een duizend op Bornholm, hebben elk een vasten naam, waarvan de voornaamste op de groote Bornholmsche kaarten zijn aangegeven. Deze boeren zijn de voornaamste Bornholmsche bevolking: adel bestaat op Bornholm niet, en mochten er nog afstammelingen der oude koningen en Grooten zijn, ze zouden onder de boeren moeten gevonden worden. Maar de vechten zwerflust van dezen is hen vreemd. Het zijn kalme, gemoedelijke menschen. De oude zwerflust zult ge eerder bij de visschersbevolking vinden.

Visschersplaatsen zijn er aan Oost- en Westkust, aan het vlakke strand, en tegen de rots gebouwd. De aantrekkelijkste van deze is *Gudjem*, een geliefd oord voor schilders. Ge kunt 't begrijpen, als ge er neerdaalt langs de zonnige huizen, met wijn of rozen begroeid, soms met inkijk in een beplanten hof; — als ge er komt aan de zee-zijde, waar achter u de met bloemen begroeide rots omhoog stijgt, en vóór u de met bloemen begroeide in zee uitlopende scheren, en ge ziet over zee naar de klippenkust van Helligdommen of naar de haven, waar de kleurige schepen liggen, de groene en witte met de goud-bruine, roode en witte zeilen, fel kleurend tegen het blauw van het water, en de lichte huizen aan den kant. Of ge wandelt van die eerste naar de tweede haven langs de huizen met de hoge

witte schoorsteenen, waar de kleine haringen worden gerookt, die ge goudbruin in rissen, op straat of in het half-duister der huizen, glimmen ziet.

Overigens zijn de steden, of het moest zijn om er een oude kerk te bekijken, een bezoek aan Bornholm niet waard. Ze zijn onaanzienlijk en niet mooi gebouwd. Origineele zaken vindt men in de winkels weinige, behalve de kleurige bont geweven schorten en de terra-cotta beelden en vazen, Bornholmer-industrie, waarvoor het eiland zelf de aarde levert, evenals voor het fijner Kopenhaagsch porcelein. In de vazen en beelden is wel soms eigenaardigheid, zelden schoonheid te vinden. Waar in oorspronkelijke ontwerpen echter het origineele, hoe grillig soms, bekoort, voelt men, waar Grieksche en Egyptische beelden als model zijn genomen, te zeer de grofheid der nabootsing, het gebrek aan gevoel voor de schoone lijn.

Dat ze ook goede horlogemakers zijn, zult ge wellicht hooren, een vaardigheid, die echter meer van nabootsingskunst dan van oorspronkelijkheid getuigt. In de 18e eeuw strandde een schip met Zwitsersche horloges, die hun tot voorbeeld dienden, en er ontwikkelde zich een horloge-industrie, waarin ze nog uitmuntten. Tegenwoordig zijn, waar de kust daarvoor geschikt is, enkele visschersdorpen tot badplaatsen ingericht.

Daar neemt de Berlijner met vrouw en kinderen waterbaden in zee, en zonnebaden, ook als er geen zon is, aan het strand, waar zij een aesthetische (?) groep vormen, zich aldus laten fotografeeren en den eenvoudigen Bornholmer visschers een eigenaardig idee geven van de hooger beschaafde „Groszstädtler”.

Aangenamer dan in die dorpjes logeert men in de alleenstaande hotels bij zee of in 't bosch.

Wie geen lang verblijf in een der hotels voortrekt, gaat van oord naar oord te voet of per rijtuig, de kust langs, en door het binnenland naar de „Rundkirken” en naar het groote staatsbosch: „Almindingen”, sedert eeuwen de plaats voor feestelijke samenkomsten der Bornholmers, met mooie meeren als de „Borrisö”, waarin eeuwen geleden een burcht verzonk „tot straf voor de goddeloosheid der bewoners”, met rotspartijen en heuvelen, waaronder de „Rytterknaegt”, het hoogste punt van Bornholm, van waar men het eiland bij helder weer geheel overzien kan. Of men vaart in stoom- of motorboot de kust langs en naar het eiland „Christiansö”, eens een geliefde woonplaats voor zee-roovers, later „het Malta van de Oostzee”, nu een heerlijk plekje voor natuurliefhebbers. Een spoorweg, die Bornholm van noord naar zuid doorsnijdt (een jaar geleden was er alleen een spoorverbinding in het zuiden) is dit jaar geopend en zal het bezoeken der verschillende mooie punten gemakkelijker, maar wellicht in enkele opzichten minder genotvol maken.

CH. VAN HERWERDEN.

Foto Aug. F. W. Vogt.

GEZICHT UIT DEN TUIN VAN KASTEEL EYSDEN OP DE MAAS EN HET BELGISCHE DORPJE LANAYE.

DE JACHT OP „SOERENSCH E DAGHUURDERS”.

AN den Soerenschen grintweg te Apeldoorn, den mooien zijweg, die van de Loolaan af naar het oosten gaat, ligt halfweg Hoog-Soeren in de bocht van den weg een boschpartij, die op wandelkaarten nog als „de reigerskooi” wordt aangeduid. Een zijpad ter rechterzijde leidt in enkele minuten naar een omrasterd gedeelte, waar in de nabijheid van een waterplas hoog opgaande beuken de lagere dennen afwisselen. Evenals zoovele andere namen in deze omgeving, herinnert ook die van de reigerskooi aan den tijd van den koning-stadhouder Willem III, die, groot liefhebber van de jacht, op deze plaats de reigers door ruim voedsel tot nestelen deed lokken, ten einde deze steltloopers geregeld in de nabijheid te hebben en daarop met den valk te kunnen jagen. Het opzicht over de „reigerie” was zelfs aan eenen bijzonderen functionaris opgedragen. Ook volgende vorsten uit het huis van Oranje deden de reigerskooi ter wille van het jachtvermaak in stand houden en eerst koning Willem III liet, toen hij omstreeks 1860 de valkerij voor goed vaarwel zei, de reigernesten uitroeien.

Een reiger heette dan ook in den volksmond dezer streken een „Soerensche daghuurder”, omdat hem hier den kost werd gegeven, maar hij tengevolge daarvan zijn leven slechts bij den dag kon tellen.

De prins van Oranje zijn steeds groote liefhebbers van de jacht met den vogel geweest en reeds uit 1561 is een brief van Willem I bewaard, waarin hij aan zijnen broeder Graaf Lodewijk van Nassau te Siegen schreef: „gisteren vloog ik een reiger, die zeer hoog overtrok, welke vlucht onder geregeld stijgen een kwartier duurde”. In 1641 vereerden de Staten van Holland een vierstal witte jachtvalken aan prins Willem II, welke vorst vooral van het Hof te Dieren uit met veer op veer ging jagen.

Prins Willem III werd door de Soerensche bosschen aangetrokken, welke nabijheid hem in 1684 tot den koop van Het Loo deden besluiten en waar hij zich geregeld met het „vliegen op den trek” vermaakte. In zijn tijd was op Het Loo steeds „seer veel volk, en geen welkome gebreck” en vele waren de aanzienlijke gasten, die met hem ter jacht trokken, of op de Veluwe „quamen om op de hey te vliegen”. Ook prins Willem V hield het oude riddersvermaak in eere en onze laatste stadhouder ging reeds op 17-jarigen leeftijd ter valkenjacht. Twee jaren later, in Juli 1767, nam prins Willem V eveneens op Het Loo „het vermaak van de reigerjacht” en werd een reiger gevangen „met een kopere ring aan den eenen poot, waar uit blijkt, dat dezelve in den jare 1737 door wijlen den keurvorst van Brandenburg is gevangen geweest”.

Toen in het laatst der 18de eeuw geheel Europa in beroering en opstand geraakte, kwam in alle landen de valkenjacht, die bijna uitsluitend door de vorsten en hun aanhang beoefend werd, tot verval, wat zich eerst in het begin der volgende eeuw herstelde.

In 1808 engageerde Lodewijk Napoleon de befaamde valkenier Jan Daams, van Valkenswaard, om op Het Loo de sedert het vertrek van den erfstadhouder vervallen jacht met den vogel te herstellen, waartoe deze zich onmiddellijk met zijn collega Jan Lambert Daankers, gewapend met tien valken, naar de Veluwe begaf en den koning van Holland, die zich hartstochtelijk aan de sport wijdde, nog hetzelfde jaar bij de vangst behulpzaam was. Het volgende jaar brachten Daams en Daankers vier hulp-valkeniers en een dertigtal jachtvogels uit Valkenswaard mede. Behalve op reigers, waarvan er dat jaar een zestigtal werden gevangen, vloog men ook op patrijzen, kraaien en eksters. Volgens eene rekening over het jaar 1810, bestond de valkerij van koning Lodewijk op Het Loo uit drie valkeniers, twee draagramen en veertig jachtvogels, waarvan er vijf op patrijzen waren afgericht.

Na Lodewijks regeeringsafstand liet Napoleon de valkeniers zijns broeders naar Frankrijk komen om te Versailles bij de jachten behulpzaam te zijn. Daar werden echter slechts twee maal jachten georganiseerd, die weinig beteekenden, en in 1813 zochten de Hollanders hun geboorteplaats weer op.

In Nederland bleef toen de valkerij tot 1839 onbeoefend. Een jaar

tevorens hadden de leden der valkenjachtclub te Diddlington in Engeland zich verplicht gezien hunne vereeniging te ontbinden, daar door ontginning van de om de reigerbosschen liggende heidevelden geen geschikt jachtterrein meer overbleef. In hun dienst was de Hollandsche valkenier Jan Bots, een leerling van voren genoemden Daankers, die een tweetal leden, hartstochtelijke liefhebbers der oude riddersport, op de bij uitstek geschikte velden te Apeldoorn opmerkzaam maakte, waarvan zijn leermeester hem vaak had verteld. Daarom besloten deze, Sir Stuart Woltley en Baron d'Offrémont, zich nog hetzelfde jaar naar de Veluwe te begeven en zich van de geschiktheid der aangeduide heidevlakten te overtuigen. Hoogst tevreden over den uitslag van hun onderzoek, dat hun het terrein tot het meest geschikte van Europa deed verklaren, vereenigden zij zich met den Hertog van Leeds en Sir Newcome om het volgende seizoen op de Veluwe met valken te gaan jagen, nadat zij van Koning Willem I toestemming hadden gevraagd en verkregen om uitsluitend op reigers jacht te maken.

De valkenier Bots werd reeds in het begin van April met twee helpers, zijn broer Arnold en J. van den Boom, en 21 valken, naar Apeldoorn gezonden, om zich met de terreinen vertrouwd te maken en proefjachten te houden. De valken waren toen nog het

eigendom van Bots, die daarvoor een maandgeld van duizend guldens genoot. In Mei volgden genoemde heeren, vergezeld van een Hollandsch edelman (Baron Tindal?), die ongeveer twee maanden bleven jagen en 140 reigers vingen.

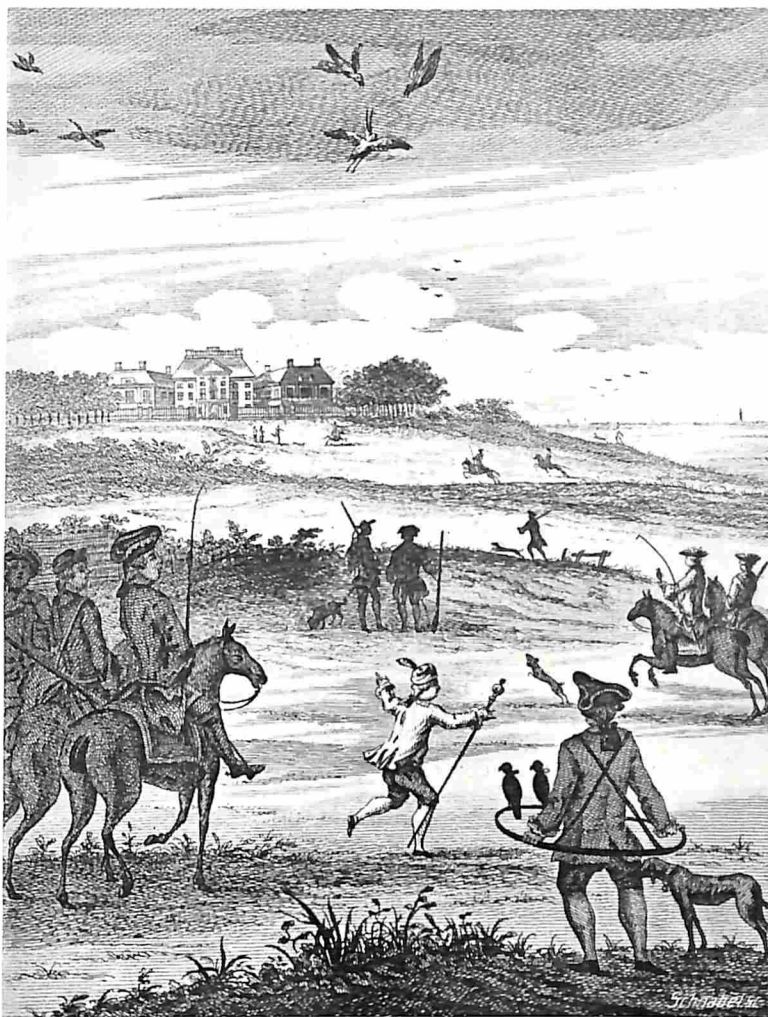
Het zeldzame vermaak trok veler aandacht en verscheidene hooge personages verzochten voortaan aan de jachten te mogen deelnemen, zoodat in Januari 1840 met toestemming en onder bescherming van Koning Willem I de „Royal Loo hawking club” werd opgericht. Voorzitter was Baron Tindal, die zeer spoedig door Prins Alexander werd opgevolgd; secretaris-penningmeester Baron H. Sloet van Oldruitenborgh tot 1847, daarna de ondersecretaris van Prins Alexander, C. J. Anemaet, welke in 1851 door den heer A. Trossarello werd vervangen. Een dertigtal leden traden toe, waarbij de Erfprins van Oranje (later Koning Willem III), zijne broeders, de Prinsen Hendrik en Alexander, zijn oom, Prins Frederik, verscheidene leden van het corps diplomatique en vooral vele Engelsche edellieden. De contributie bedroeg honderd guldens per jaar; de jacht begon 15 Mei en eindigde vóór 10 Juli, mocht uitsluitend op werkdagen plaats vinden en werd door den president of het oudst-aanwezige lid geleid. De paarden der club dienden uitsluitend voor de valkeniers, zoodat elk lid zijne eigene paarden moest medebrengen.

Door toevoeging van Fr. van den Heuvel en Jan Peels werd het valkenierskorps tot zes man uitgebreid; laatstgenoemde was in dienst van Sir E. C. Newcome te Brandon, doch kwam elk jaar met zijn heer over om te assisteren. Zij werden in twee ploegen verdeeld, de eene onder leiding van Jan Bots, de andere onder Adriaan Mollen, die tevoren in Oostenrijk bij den Graaf van Trautmannsdorff had gewerkt. Hun costuum herinnerde oorspronkelijk aan den tijd van Prins-stadhouder Willem III, den stichter van Het Loo, maar werd later door eene uniforme kleeding vervangen en bestond toen uit groene jas met valkenknoopen, vleeschkleurige kamizool en broek, bruine slobkousen en zwart fluweelen pet, terwijl de beide aanvoerders kaplaarzen droegen.

Gedurende het eerste bestaansseizoen der club werden 138 reigers met behulp van 22 valken gevangen. Na afloop gingen Bots en Van den Boom naar Dovre Fjeld in Noorwegen om nieuwe jachtvogels machtig te worden, vanwaar ze na vier weken met negen giervalken terugkeerden.

Groot was het aantal vreemdelingen, uit binnen- en buitenland, dat door het ongewone schouwspel naar Apeldoorn werd gelokt, zoodat vaak geen logies meer was te krijgen. Schilders van naam kwamen, om de schitterende jachttafereelen op doek te brengen.

Reeds den 31sten Maart 1841 vertrokken de valkeniers met een 40-tal valken uit hun woonplaats Valkenswaard naar Het Loo om vooraf oefeningen te houden, ofschoon de jacht eerst op

DE JACHT OP „SOERENSCH E DAGHUURDERS”.
PRINS WILLEM V TER REIGERJACHT OP HET LOO.
(Naar de gravure van B. Mourik).

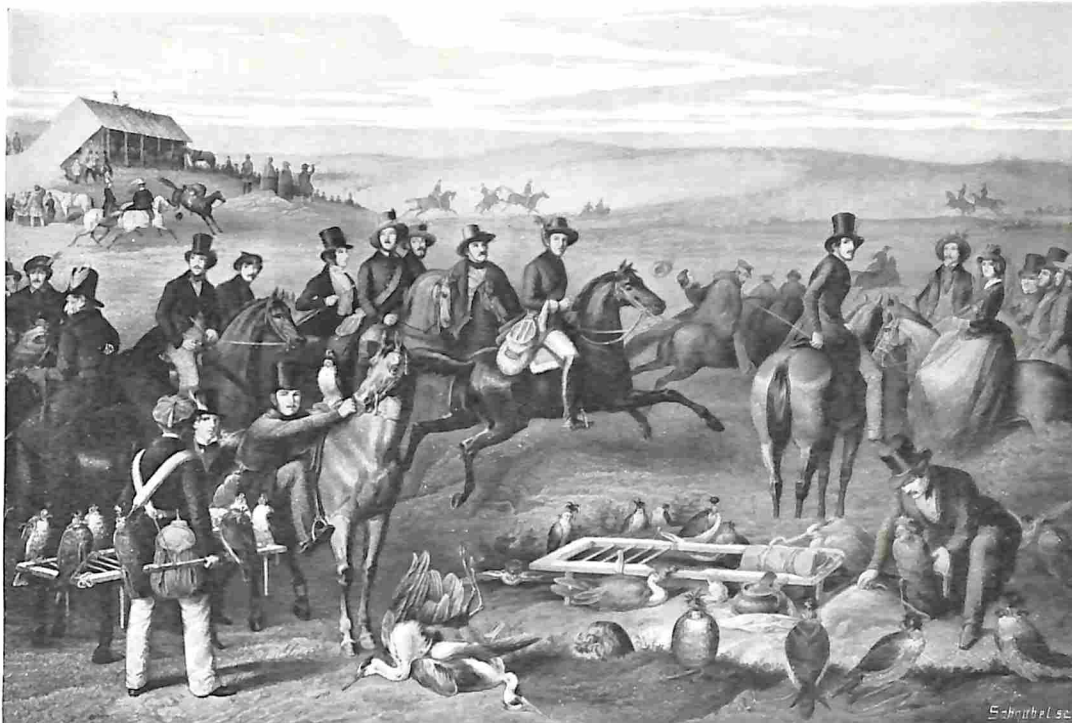
den 1sten Juni begon en den 10den Juli d.a.v. werd gesloten. Niet minder dan 237 reigers werden gevangen, waarvan er 121 levend op den grond kwamen. Het volgende jaar werden 148 reigers met 44 valken genomen en in 1843 ruim 200 door 40 valken. In deze jaren was het gezelschap luisterrijker dan te voren en 't was in laatstgemeld jaar, dat Sonderland de hiernaast weergegeven schilderijen met de zoo uitstekend geslaagde portretten vervaardigde. Behalve door de jagers was de anders zoo eenzame heide verlevendigd door talrijke genoodigden met hunne dames, waarbij de Graaf van Nassau (Koning Willem I) en Prins Albert van Pruisen.

Meestal werden de vluchten bij westelijke winden op de toen nog geheel onbeplante heidevelden ter weerszijden van den Soerenschen grintweg, het z.g. Orderveld, gehouden, bij oostelijken wind evenwel achter Asselt en bij zuidelijken wind achter Wiessel. Het vereenigingspunt was steeds de Galgenberg, nu ook nog als Valkenberg bekend, waarop een tent gebouwd was om gasten te ontvangen, die in de meeste gevallen van deze hoogte af de vluchten konden volgen. Beter terrein dan het eerste was niet denkbaar, omdat men zich daar vrij en veilig kon bewegen en het uitzicht nog door niets werd belemmerd. Een goed beeld der uitgestrekte vlakte geeft bijgaande reproductie van Lieman's aquarel, de laatste vlucht in 1843 voorstellende, van af den Galgenberg naar Apeldoorn gezien.

In de nabijheid was de reigerskooi, waar de vischdieven hunne nesten hadden gebouwd en die ze 's morgens verlieten om te gaan visschen en waar ze in den namiddag volgekropt terugkeerden om hunne jongen te voeren. Tegen 5 uren was de jachtstoet op het terrein aanwezig en plaatste zich tegen den wind in op ruim 500 schreden van het bosch. Twee valkeniers, van een valk voorzien, gingen een eind verder staan en op nog grooteren afstand betrok een helper de wacht. Kreeg deze een reiger in 't gezicht, dan steeg hij af en plaatste zich aan dien kant van zijn paard, waar de vogel zou overkomen. Nauwelijks was dit door de beide valkeniers gezien, of ze ont deden hunne vogels van de kappen, reden den reiger tegemoet en zoodra deze gepasseerd was, wierpen ze de valken op. De reiger kreeg zijne natuurlijke vijanden steeds direct in het oog en terwijl de valk nog naar zijn prooi zocht, liet hij reeds den inhoud van zijn krop vallen en trachtte door versnelden vleugelslag het bosch te bereiken, wat echter door den tegenwind werd bemoeilijkt.

Bleek ontsnapping onmogelijk, dan probeerde langbeen door voortdurend stijgen boven zijne aanvallers te blijven, wat zijne redding was, doch zelden gelukte. Was de valk hooger gevlogen, dan liet hij zich pijsnel op den hals van den reiger vallen, dien hij met zijne sterke klauwen omklemd. Onder het dalen werd de reigerkop met den scherpen snavel bewerkt, zoodat de steltlooper vaak doodelijk gewond ter aarde stortte.

Het gezelschap zette de vogels intuschen zoo goed mogelijk na en ieder trachtte na dollen rit het eerst aanwezig te zijn op de plek, waar de vogels zouden neerkomen. Hadden deze den grond bereikt, dan werd de reiger onmiddellijk aan den valk ontnomen en wanneer langbeen er het leven bij ingeschoten had, ontving de eerst aangekomen jager de fraaie nekveeren van den reiger als zegeteeken. Was de reiger in leven gebleven en weer in staat om op te vliegen, dan kreeg hij zijne vrijheid terug, nadat één zijner pooten van een metalen ring was voorzien, waarop vangplaats en datum gegraveerd stonden. De hongrige valk werd door middel van een

DE VALKENJACHT IN 1843. (NAAR DE SCHILDERIJ VAN J. B. SONDERLAND).
In het midden Prins Alexander, gevolgd door den Hertog van Leeds en andere leden der club. Ter linkerzijde de valkeniers F. van den Heuvel te paard met een valk op de hand, en A. Mollen, op valkenierswijze rechts te paard stijgende. Op den achtergrond de tent op den Galgenberg.

DE LAATSTE VALKENJACHT IN 1843. (NAAR DE AQUAREL VAN A. LIEMAN).
Ter rechterzijde een reiger en een valk in de lucht, door de valkenjagers op de heide achtervolgd. Op den achtergrond Apeldoorn, gezien van den Galgenberg.

DE VALKENJACHT IN 1843. (NAAR DE SCHILDERIJ VAN J. B. SONDERLAND).
De reiger is juist door een valk op den grond gebracht, terwijl de andere door een helper met een duif aan een lijn wordt opgevangen. In het midden de Prins van Oranje (later Koning Willem III), gevolgd door zijn adjudant Sir Newcome, afgestegen, geeft den valkeniers aanwijzingen.

duif aan een lijn gevangen, die hij tijdens het inhalen der lijn niet losliet, weer van zijn kap voorzien en op het rek geplaatst. Ofschoon steeds twee valken werden geworpen, werd de reiger geregeld door slechts één op den grond gebracht. De vluchten duurden soms tot 9 uren in den avond.

Nam de belangstelling van het groote publiek steeds toe, de deelnemers begonnen naar meer afwisseling te zoeken, zoodat vermoed mag worden, dat de jacht op den duur te eentonig werd. In 1843 begonnen de leden dan ook wedrennen te organiseeren, eerst onderling, doch van 1845 af ook voor paarden van anderen, om zodoende tevens tot verbetering van het paardenras mede te werken. De eerste twee jaren hadden deze rennen op de Noord-Apel-doornsche heide ten noorden van het koninklijk park plaats, daarna op een aangelegde baan ten zuiden van het Soerensche bosch, op de kaarten nog als de Renbaan aangeduid, en sedert 1849 op een zorgvuldig teweerkterrein aan de noordzijde van den Amersfoortschen straatweg, in de nabijheid van den bekenden echo-put.

Van 1843 tot 1850 bleef de toestand der club en de belangstelling haer leden vrijwel op gelijke hoogte. Het getal afgerichte vogels werd met eenige schommeling zoo goed mogelijk op peil gehouden door af en toe een tweetal valkeniers naar Noorwegen en IJsland te zenden om gier- en witte-valken te bemachtigen, waarvan jaarlijks gemiddeld een achttal werd verkregen, een enkele maal werden zelfs vogels uit Algiers besteld, die van Parijs werden afgehaald. De verjaardag van Prinses, later Koningin Sophie op 17 Juni gaf meestal eene interessante vlucht te zien, door het vorstelijk gezin met vele gasten bijgewoond, terwijl de aanzienlijkste leden der club dien dag aan den feestdisch ten paleize waren genoodigd.

Nadat Prins Alexander in Februari 1848 op Madeira was overleden, werd de Prins van Oranje tot voorzitter gekozen. Na diens troonsbestijging werd de valkerij naar het Oude Loo overgebracht, waar clubkamers waren ingericht; bovendien nam Koning Willem III de valkenier Mollen met twee helpers voor zijne rekening, terwijl Bots met twee assistenten en de benodigde paarden ten laste der club bleven. Valken en paarden kregen onderdak in het Jachthuis op het Loo. In Januari kocht Z. M. een stuk grond aan de Loolaan om daarop een valkenhuis met paardenstal te laten bouwen, welk plan echter evenmin tot uitvoering kwam als een dergelijk plan van Prins Alexander, negen jaren tevoren geopperd. Het ledental der club was intusschen tot 61, waarbij 4 eereleden, geklommen.

De zes valkeniers brachten in April 1851 nog 36 jachtvogels op Het Loo en in het komend seizoen werden een honderdtal

DE JACHT OP „SOERENSCH E DAGHUURDERS”.
KONING WILLEM III ALS VALKENJAGER IN 1852.
(Naar de schildery van N. Pieneman).

reigers gevangen. De uitoefening der jacht werd echter steeds moeilijker. De geschikte terreinen gingen ook hier verdwijnen: in 1847 bracht de Ordermark hare uitgestrekte velden langs den Soerenschen grintweg in publieke veiling en kwamen deze in andere handen, om daarna met dennen bezaaid of op andere wijze te worden ontgonnen. Wel werd het eigendomsrecht door het domeinbestuur betwist en de mark een proces wegens onrechtmatigen verkoop aangedaan, maar dit werd ten voordeele der mark beslist. Ook de reigers begonnen schaarscher te worden en waren in de laatste dagen van het seizoen bijna niet meer te vangen: als de jacht eenige weken had geduurd, waren de steltloopers reeds zoo slim onmiddellijk te keeren, wanneer ze den jachtstoet gewaar werden en zich niet meer te laten zien. Ze gingen ook de instinctmatige gehechtheid aan hunne nesten verloochenen en veiliger oorden zoeken; waren b.v. vóór 1849 reigers in de bosschen van het kasteel Biljoen te Velp zeldzaam, in dat jaar vestigde zich daar eene geheele kolonie, waarvan sommigen, die werden neergeschoten, koperen bandjes droegen, waardoor bleek dat ze op Het Loo gevangen waren geweest.

De vereeniging bleef echter nog bestaan en in April 1853 verschenen de valkeniers weder op Het Loo, doch zonder Jan Bots. Met de koninklijke familie bleven echter ook de jagers weg. Wel bracht het volgend jaar weer eenig leven door de aanwezigheid van het Hof en de valkenjacht, die op den verjaardag der Koningin werd gehouden, doch in het seizoen van 1854 schitterden allen, zelfs de reigers, door afwezigheid.

Den 22sten April 1855 waren de valkeniers weer met hunne vogels gearriveerd, maar ongunstig weder en schaarschte van reigers maakten de jacht vrijwel onmogelijk, evenals de te geringe opkomst der leden. Den roden Juli van dat jaar zochten ze hunne haardsteden op om niet weer in hunne functies op de Veluwe terug te keeren; 's konings valkeniers werden gepensionneerd.

De „Royal Loo hawking-club”, die vele jaren door vermaarde jachten had geschitterd en later daaraan grootsche paardensportfeesten had gepaard, was ontbonden en het oude riddervermaak behoorde weer tot de geschiedenis. Nog is het niet herboren, wat aan de groote kostbaarheid en de schaarschte van geschikte terreinen in de nabijheid van plassen en bosschen moet worden toegeschreven.

G. A. EVERS.

SINTERKLAAS.

Ze stonden, met hun beidjes, met stil gezicht,
Te kijken voor het winkelraam, zoo helder licht.
Ze hadden voddenkleertjes an, 'n stuk te groot;
Het stralend helle winkellicht hen overgoot.

Ze stonden maar te staren naar al die pracht,
Ze wezen soms elkaar wat, of smoesten zacht.
Er was een echte spoortrein,.... een groote stal,
Er was 'n tooverlantaren,.... 'n kleurige bal....

Ze konden noode scheiden, van 't moois vandaan,
Ze hadden met hun beidjes 'r al lang gestaan.
Nou schuifelden ze verder, en smoesten saam
Van al de mooie dingen, daar achter 't raam....

M. COHEN JR.

DE JACHT OP „SOERENSCH E DAGHUURDERS”.
JACHTVALK VAN KONING WILLEM III, THANS OPGE-
ZET IN HET MUSEUM FELUA TE APELDOORN.

ZANDKASTEELN.

STA ons toe, zeer waarde lezeressen en lezers, dat wij, ter afwisseling, uwe aandacht nu eens vestigen op een ander soort van kasteelen dan die, waarmee wij gewoonlijk u oogengenot schenken.

Niet op luchtkasteelen, die hebt ge allen wel eens gebouwd, en daar weet ge zelf alles van, maar op kasteelen van... zand, wat niet hetzelfde is, al zijn ook deze broos en vergankelijk. De hierbij geplaatste afbeeldingen toonen u aan, welk genot de zandbak in den tuin, mits telken jare opnieuw gevuld met zuiver wit zand, aan onze kinderen kan geven.

Hetzelfde geldt natuurlijk voor plaats en, waar zuiver zand te kust en te keur te vinden is, als aan ons Noordzee-strand. Dit bewijst wel de bovenste afbeelding, die een reproductie van het slot te Bentheim te zien geeft, dezen zomer gebouwd op het strand te Bergen aan Zee, door een dertienjarigen architect. Hij die dit slot kent, zal zien, dat alles natuurgetrouw is weergegeven: hij zal terugvinden de hoofdgebouwen, de Fransosenturm, Pulverturm, enz. Men ziet, dat er voor onze kinderen aan het strand nog wel iets anders te doen is, dan in vormlooze forten den strijd aan te binden met de zee, die hun steeds weer hun machteloosheid doet gevoelen.

De drie andere afbeeldingen, gebouwd in den zandbak, stellen voor het kasteel „Brekenburg”, aldus gedoopt door denzelfden dertienjarigen bouwmeester, niet omdat het grondplan en de opbouw hem zooveel hoofdbrekens gekost hebben, maar omdat hij, voordat 't geheel naar zijn zin was, daarin veel heeft moeten wijzigen en afbreken.

Ge vindt aan dit zandkasteel een „oudste-romaansch gedeelte”, verder nieuwere renaissance aanbouwsels, een hoofdtoren, archiertoren, wachttorens, uitkijktorens, de kennade of vrouwenwoning, een ophaalbrug en een voorplein omringd door stalgebouwen en voorpoort met brug over de alles omringende gracht. En daar weer omheen geven kleine donkere bladeren en takjes een bosch weer.

Anders als door bouwmeesters van echte kasteelen is „Brekenburg” door den jeugdigen architect zonder eenige hulp van iemand anders gemaakt. Alles — behalve natuurlijk het houten ophaal-bruggetje — bestaat enkel uit zuiver wit zand.

Wij twijfelen niet, of vele ouders, die over een niet al te kleinen tuin beschikken, zullen — met deze afbeeldingen voor oogen — er toe overgaan, zich ijlings een zandbak met zuiver wit zand aan te schaffen, waarin hunne kinderen in gezonde beweging hunne fantasie en hunne kennis kunnen reproduceeren.

DE ZONNEVROUW.

(Vervolg van blz. 585).

En rondom zijn vorstelijke schim uit het ontzaglijk verleden zonk stameland of geestdriftig juichend gansch dit volk op de knieën, voor een wijle de Coya vergetend, de verafschuwde vreemdelinge, die den kleinen vreemdeling tegen haar roerloos lichaam droeg.

Men bracht de draagbaar tot in het midden van het plein. Dan richtte het volk zich op met een gejubel van blijdschap, want rond de draagbaar hadden alle opperhoofden, edelen en wijzen zich verzameld, en terwijl ze elkander bij de hand namen, vingen ze aan te dansen, evenals in oude tijden, wanneer ze, elk met een gouden schakel in de hand, den kettingdans uitvoerden. Die ketting bezaten zij echter niet meer, want, zooals een ieder wel wist, bij den dood van Atahualpa hadden de edelen van Cuzco dien gouden ketting in het diepst van het Titicaca-meer geworpen, opdat hij niet in handen van den op buit belusten overwinnaar vallen mocht r).

Deze dans, door de keur der aanzienlijken meesterlijk uitgevoerd, werd eensklaps gestoord door een onverwacht gebeuren. Een kreet, een luid klinkende roep, leek vanuit den hemel omlaag te vallen: *Recuerda!* (Denk er om!) Die kreet, welke ook het sein tot den aanval was geweest bij de mislukte poging om het jongemeisje uit het Huis van de Slang te bevrijden, deed de Coya beven op haren troon. Gedurende een oogwenk leek zij niet dood, gelijk de gebalsemde koning aan haar zijde. Het kind rilde in haar armen, en beiden, het gelaat opwendend, zochten omhoog, vanwaar toch wel dat geluid gekomen mocht zijn.

— O God, Christobal, steunde het jongemeisje, — heb je niet de stem van Raymond herkend?

— Ja, ja, antwoordde het kind, — het is Raymond. Hij komt ons redden.

Waar was hij echter? Waar hield hij zich schuil? Hunne blikken gleden langs de granieten hellingen, welke als bezaaid waren met Indianen. Hoe hem dus te herkennen temidden van al dat volk? Hoe dus te weten, vanwaar de verlossing komen zou? De verlossing! Immers, nu ze die stem weer vernomen hadden, was er weder hoop. Hunne blikken zochten langs de steenen gevaarten, en zagen niets. Toen klonk opnieuw hetzelfde woord hoog boven hunne hoofden, en ditmaal met zulk een kracht, dat het door een ieder vernomen werd, op het plein en in de omringende straten: *Recuerda!*

Het feest was onderbroken. De dans hield op. Alle gezichten waren naar den hemel gewend, en een vijandig gemompel steeg allengs uit dit verzamelde volk, hetwelk door één Spaansch woord

REPRODUCTIE IN ZAND VAN HET SLOT BENTHEIM, GEBOUWD OP HET STRAND VOOR BERGEN AAN ZEE BIJ HET IN DEN AFGELOOPEN ZOMER DAAR GEHOUDEN STRANDFEEST. DEN JEUGDIGEN BOUWMEESTER WERD HIERVOOR EEN UITZONDERINGSPRIJS TOEGEKEND.

ZANDKASTEEL „BREKENBURG”, VAN TER ZIJDE GEZIEN. LINKS DE VOORGEBOUWEN, RECHTS HET EIGENLIJKE KASTEEL.

ZANDKASTEEL „BREKENBURG”, IN VOGELVLUCHT GEZIEN.

ZANDKASTEEL „BREKENBURG”, ACHTERZIJDE.

Foto-bureau „Argus“.

**CHANTELOUP,
DE PLOTSELING BEROEMD
GEWORDEN Vlieg-acrobaat**

gewekt was uit zijnen droom van vrijheid en wedergeboorte. Waarom riep de stem: „Recuerda?“ Denk er aan! Wat beduidde dat? Waaraan moesten zij nu wel denken? Dat zij slaven waren? En al deze feesten ter eere van een dood verleden, niet langer dan één dag duren zouden? Dat de zoen van morgen, die van heden vergetend, opnieuw hun knechtschap zou beschijnen?

Men zag Maria-Theresia zich bewegen op haar gouden zetel, met den knaap in de armen. En het was of zij, schier een doode, weder opleefde bij dien kreet, welke het Indiaansche volk zoozeer verontrustte. En allen spannen zich in, en keken. Eindelijk bemerkte men op het hoogste steenblok een man, die, ver voorovergebogen, „Maria-Theresia“ schreeuwde. En de Coya riep nu op hare beurt: „Raymond“.

Toen begrepen allen, dat daarboven zich iemand had verstoken, iemand die niet tot hun ras behoorde, en die was gekomen om de ziel der Coya met zich mede te nemen.

V.

Zij hadden wel gewenscht, dat ze al dood ware! Want dit was een heiligschennis. Behoorde ze niet reeds aan de goden? De schenner, die het woord geroepen had, verdiende evenzeer den dood! En er begon een verwoede loop, de granieten glooiingen op, naar den tempel, waar de vreemdeling zich vertoond had, de als Indiaan vermomde vreemdeling. Middelerwijl werd de draagbaar met den dooden koning en de ten doode opgeschreven koning weggedragen, en de lucht weerklonk van het ijselijk gekrijsch: Muera la Coya! Muera la Coya! 2)

Maria-Theresia had de oogen gesloten, als wilde ze thans dadelijk sterven, nu zij in den dood dien kreet, die als een laatste kus was van Raymond, meenemen.

De waanzinnige Orellana had tot den jonkman gezegd: „Je bent gek“, toen deze zich voorovergebogen had en „Recuerda“ riep tot het meisje. Toen de Coya zich opgericht had en naar boven gekeken, had hij gevraagd: „Ken je mijn dochter?“

Het toornige volk naderde. De grijsaard had moeite om Raymond mede te nemen van die plek, waar hij de Coya toegeroepen had. Gelijk een steenen beeld stond hij nog aldoor roerloos op het ontzaggewekend steenen voetstuk van den tempel-bouwval.

Eindelijk gelukte het den ouden man, hem mede te slepen naar het gewelf, waarvan alleen hij het bestaan kende. Langen tijd liepen ze voort, voort door den donkeren nacht der onderaardsche gangen, slechts nu en dan verlicht door de grillige, flauwe schemering, welke tusschen wijkende steenen hier naar binnen scheen. Af en toe zeide de oude, uit kracht der gewoonte: „Boven ons hoofd is nu dit of dat paleis, deze of gene tempel. Op het oogenblik loopen wij bijvoorbeeld, onder de *Yaca-Huasi*, dat is het „Huis van de Slang“.

Raymond stond stil.

— Is daar de Zonnevrouw nu binnengebracht? vroeg hij.

— Neen, neen, geloof me, nu is het uit. Ze is nu op weg naar den Tempel des Doods.

— En wij? Waar gaan wij heen? Waar breng je me?

— Naar den Tempel des Doods.

Van dit oogenblik af volgde Raymond hem zonder tegen te stribbelen.

Hij was verwonderd, dat ze bij het verlaten van het gewelf, plotseling buiten de stad stonden.

— Waar is de Tempel des Doods? vroeg hij.

— Op het eiland Titicaca! Wees maar niet bang. We zullen er vóór hen zijn.

In een dorpsherberg huurden ze paarden en daarna reden zij naar Sicuani, waar ze op den trein gingen. Over Juliaca ging het dan op Puno toe, dat aan den oever van het Titicaca-meer gelegen is.

(Wordt vervolgd).

- 1) De geschiedschrijvers beweren, dat deze ketting lang genoeg was om er de muren van Cuzco mede te omspannen.
- 2) Dood aan de Koningin!

EEN VERGISSING.

In ons nummer van 22 Nov. l.l. was een afbeelding opgenomen van de onafhankelijkheidsfeesten te Arnhem. Naar wij mededeelden, stelde ze voor: „de vlucht der Fransen“. Nu bericht men ons echter uit Arnhem, dat de foto voorstelde: „het aanvallen der Duitschers“. Na deze verbetering willen wij niet nalaten, er aan toe te voegen, dat men reeds op den achtergrond de uitgelopen Arnhemmers aanschouwt, die er met belangstelling naar kijken, hoe ze bevrijd worden.

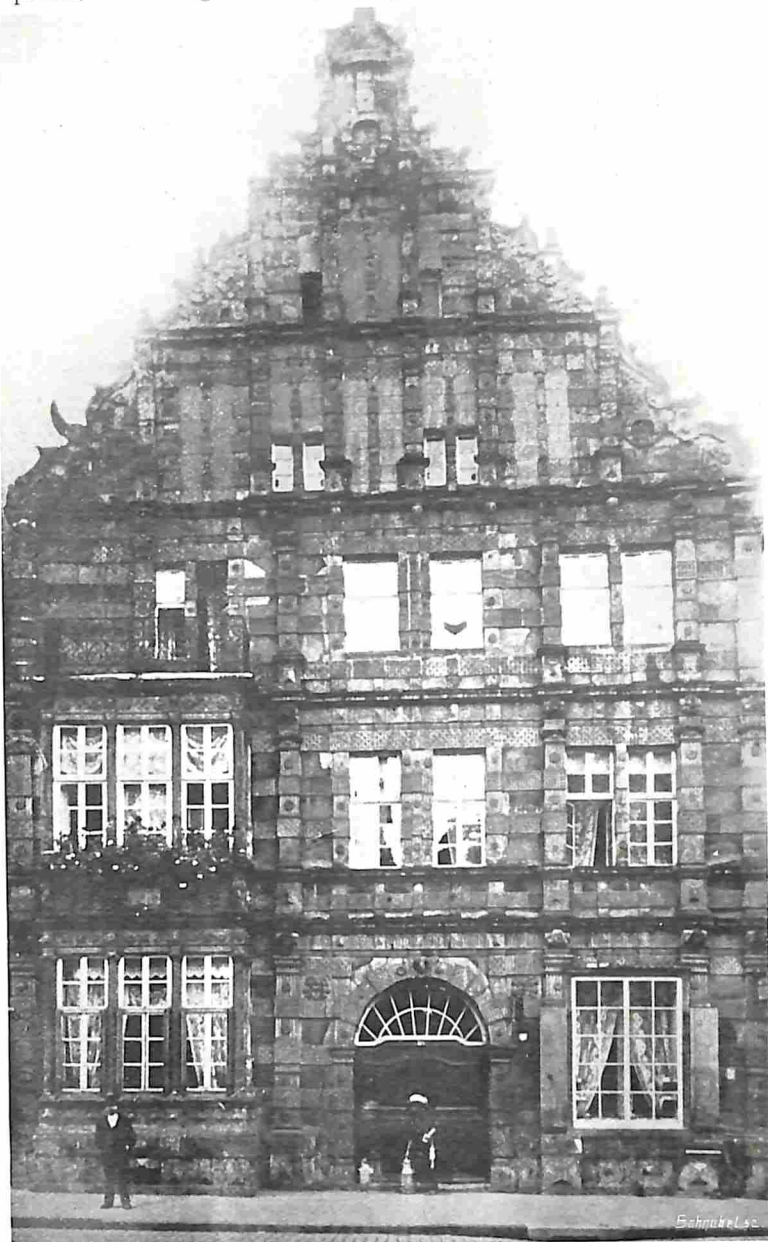

Foto-bureau „Argus“.

**HET RATTENVANGER-HUIS TE HAMELN.
DE RIJK VERSIERDE DUITSCHE-RENAISSANCE-GEVEL LIEP
GEVAAR, DOOR VERKOOP IN SLOOPERSHANDEN TE VALLEN,
WELK GEVAAR GELUKKIG IS AFGEWEND.**

Foto-bureau „Argus“.

**OPGRAVEN IN DE NABIJHEID VAN DE PYRAMIDEN, WAAR PROFESSOR
REISNER EEN AAN DE ZON GEWIJDE TEMPEL HEEFT ONTDEKT.**